

„Zorganizowane grupy interesów jako „brakujące ogniwo” w kreowaniu polityk
w wybranych krajach postkomunistycznych”

POPULARNONAUKOWE STRESZCZENIE PROJEKTU (W JĘZYKU POLSKIM)

Zaproponowany projekt badawczy odpowiada na deficyt zidentyfikowany w literaturze przedmiotu w obszarze porównawczych studiów nad zorganizowanymi grupami interesów na obszarze postkomunistycznym. Dotychczasowe ujęcia analityczne koncentrowały się na wymiarze instytucjonalnym, np. stopniu konsolidacji systemów partyjnych. Tymczasem zaproponowane badania pozwolą na nowe ustalenia w zakresie mechanizmów formułowania się preferencji politycznych (i ich implementacji), miejsca, roli i znaczenia zorganizowanych grup interesów, w kontekście procesów transformacyjnych i europeizacyjnych. Dodatkowo podjęta analiza pozwoli zgłębić dotychczasową wiedzę na temat ewolucji społeczeństwa obywatelskiego i jego roli w funkcjonowaniu demokracji w Europie Środkowej i Wschodniej (EŚiW). W konsekwencji wnioski wynikłe z analizy przyczynią się do lepszego zrozumienia sposobów w jaki społeczne potrzeby i preferencje przekładają się na decyzje polityczne i jak różnego rodzaju organizacje społeczne kształtują jedne ze strategicznie najważniejszych obszarów politycznych, takich jak: energetyka, służba zdrowia i szkolnictwo wyższe. Głównym celem zaproponowanego projektu jest analiza struktur, partycypacji i wpływu zorganizowanych grup interesów w kreowaniu wybranych polityk publicznych w EŚiW. Analiza obejmie trzy obszary polityczne: energię, służbę zdrowia i szkolnictwo wyższe w czterech krajach regionu: Polsce, Węgrzech, Republice Czeskiej oraz Słowenii. W pierwszym kroku skonstruowana zostanie baza danych identyfikująca zorganizowane grupy interesu, swego rodzaju mapa „ekosystemu” zorganizowanych grup interesu dla każdej z ww. polityk publicznych. Następnie autorzy projektu badawczego poszukiwać będą odpowiedzi na pytanie jak zorganizowane grupy interesów wpływają na społeczeństwo obywatelskie oraz jak pod ich wpływem dokonuje się proces agregacji preferencji politycznych. Główna część analizy skupi się na ustaleniu wpływu jaki zorganizowane grupy interesów wywierają na poszczególne polityki. W tym kontekście zweryfikowane zostaną hipotezy badawcze zbudowane na bazie czynników, które potencjalnie warunkują skuteczność zorganizowanych grup interesów w krajach postkomunistycznych. Do czynników tych należą zarówno determinanty społeczno-ekonomiczne, jak i te wynikające ze specyfiki danej polityki, czy charakterystycznego dla niej „ekosystemu” zorganizowanych grup interesów. Aby zbadać siłę i zakres tych uwarunkowań autorzy projektu posłużą się metodą diagnozującą skalę realizacji preferencji. Pozwala ona na ustalenie dystansu pomiędzy daną inicjatywą rządową a preferencjami zorganizowanych grup interesów, pomiędzy pierwotną formą inicjatywy legislacyjnej, a jej ostatecznie uchwalonym kształtem. Równolegle, analizie poddany zostanie wpływ presji europeizacyjnej na strukturę, środki i metody działania oraz samą skuteczność zorganizowanych grup interesów w EŚiW. Autorzy zmierzają się z pytaniami o stopień konsolidacji i profesjonalizacji zorganizowanych grup interesów wywołany procesami europeizacji, czy przyniosła ona przemieszczenie się aktywności zorganizowanych grup interesów do Brukseli i jaki wpływ ma ona na krajową „ekologię” zorganizowanych grup interesów. Odpowiadając na powyższe pytania autorzy zaaplikują komparatywną analizę studiów przypadków posługując się, uznaną w podobnych badaniach, jakościową metodą śledzenia procesu i identyfikacji mechanizmów przyczynowych.

Międzynarodowa (w tym wypadku polsko-niemiecka) współpraca badawcza, poza oczywistą wartością dodaną wynikającą ze zróżnicowanych punktów widzenia, zróżnicowanych kompetencji językowych i eksperckich, pozwala na osiągnięcie efektu synergii czerpiącego z dwóch bliskich, ale jednak odmiennych tradycji naukowych. Kumulacja wiedzy eksperckiej i naukowej osiągnięta zostanie nie tylko w bilateralnej relacji Polska-Niemcy, ale szerzej – dzięki komparatywnej naturze zaproponowanych badań – w konstelacji multilateralnej obejmującej znaczną część europejskiego obszaru naukowego. Oprócz korzyści wspólnych, realizacja projektu pozwala również niemieckiej politologii na zaawansowanie stanu badań nad EŚiW oraz aplikację w polskich (i środkowoeuropejskich) naukach społecznych metod i technik stosowanych z sukcesem w zachodniej nauce. Wzajemny transfer wiedzy i doświadczeń pozwala na osiągnięcie korzyści w postaci wartości dodanej w obu systemach akademickich. Wreszcie, oparcie znacznej części badań na młodych adeptach nauki (doktoranci) pozwala im na zaangażowanie się w bilateralną i multilateralną współpracę badawczą od najwcześniejszych etapów ich kariery naukowej, a w konsekwencji na socjalizację i rozwój w heterogenicznej kulturze akademickiej. W konsekwencji zaproponowany projekt badawczy promuje młodych pracowników nauki, rozwija wiedzę na temat ważnego obszaru życia społeczno politycznego i gospodarczego oraz współpracę pomiędzy polską i niemiecką sferą akademicką.